

is hasznát látom majd, hiszen tagja vagyok a zsűrinek.

I Milyen országokból érkeznek a résztvevők Martfüre?

– Van köztük tajvani, brazil, görög, török, olasz, osztrák, fehérorosz, francia, albán, izraeli. Volt egyébként még több jelentkező a tengerentúlról és Afrikából, de ők nem kerültek bele a kiválasztottak körébe. Izgalmas, igazán nemzetközi mezőny gyűlt össze. Igyekeztem a jelentkezők közül úgy válogatni, hogy azok szerepeljenek, akik nem kezdők, és a zenekar is élvezzi a velük való munkát. Érdekes módon

magyar résztvevője csak a karnagykurzusnak lesz. Azt látom, hogy kissé konzervatívak az itthoni, fiatal dirigensek, a legtöbben azzal a mentalitással működnek, hogy azt az utcát ismerem, amelyben lakom, de arra, hogy mi zajlik a szomszéd téren, már nem vagyok kíváncsi.

I Ön a Szolnoki Masterclass művészeti vezetője. Mi lesz a folytatás?

– Igen, a sorozatszervezésében jelentős részem van, hiszen a próbarendtől elkezdve a kommunikáción át több részével foglalkozom. Már a jövő évi sorozat tervei is készen vannak, és dol-

gozunk a következő esztendő kurzusán is. Muszáj több évre előre gondolkodnunk, hiszen így működik a nemzetközi zenei élet, ezért már 2020-as elképzeléseink is akadnak. Hosszú távra tervezünk. Azért is tartom fontosnak a Szolnok Masterclasst, mert Magyarországon, vidéken kevés a kiemelkedő kultúr esemény, a mi sorozatunk pedig éppen ezért a vidékfejlesztésre fókuszál, s oktatásorientált. Persze jövőre már most látom, hogy kicsit más lesz a sorozat. Tanulunk az ideai tapasztalatokból is, de mindenképpen folytatjuk.

R. Zs.

„Engem annyi szerencse ért!”

Kovács Béla zenélésről, tanításról és komponálásról

Már az életrajza mellett található fotón is mosolyog, s ha találkozik vele az ember, azt tapasztalja, hogy egész lénye jó kedélyt, derűt és harmóniát áraszt. Kovács Bélának ilyen volt a habitusa mindig is, eddigi élete nyolcvan esztendejében, s ha végig tekint az eltelt éveken, azt érzi, hogy nemcsak a szerencse szegődött mellé, hanem a védőangyala is mindig jókor volt jó helyen. Hatvanöt esztendeje van a pályán, ebből negyedszázadot töltött az Operaház szólóklarínétosaként, s már oktatóként is négy évtizede tevékenykedik. Elsőként kapott fafúvós művészként Kossuth-díjat, de elismerései között megtalálni a Liszt-díjat, a kiváló és az érdemes művészi címet, valamint a Bartók-Pásztory díjat is.

I Májusban ünnepelhette a nyolcvanadik születésnapját, és szerencséire azt látom, most is nagyon aktív, foglalkozásokat, szakmai kurzusokat tart rendszeresen. Sőt, tavaly ősz óta az Egressy Béni Református Művészeti Iskolában is dolgozik a fiatalokkal...

– Két volt növendékem, Szepesi Bence és Varga István kért fel, hogyha van kedvem és időm, akkor tartsak foglalkozásokat, így havonta egyszer nyilvános kurzust adok, amelyre bárki jöhet. Nagyon jól érzem velük magam, családias az iskolában a légkör, jó a

hangulat. A Zeneakadémián pedig most végzett az utolsó növendékem, egy spanyol fiú, s úgy döntöttem, több saját hallgatót már nem vállallok. De természetesen, mint professzor emeritus, azért igyekszem segíteni az intézményben folyó munkát, ennyivel tartozom az akadémiának. Ezért megbeszéltem a kollégákkal, hogy két-három órát rendszeresen foglalkozom az ő növendékeikkel. Ez nekem is érdekes, hiszen más hibákat, erényeket találok, mint amit a saját hallgatóimnál megszoktam, s talán számukra is iz-

galmas, ha egy új tanári metódussal találkozhatnak.

I Hogyan kezdett el tanítani?

– Most már annak is négy évtizede... Kovács Dénes volt abban az időben a Zeneakadémia rektora, emellett az Operaház zenekarának a koncertmestere. Akkoriban már én is a zenekarban játszottam. Egy alkalommal, az egyik előadást követően hívtak, jöjjenek tanítani a főiskolára. Igent mondtam, s aztán fokozatosan belejöttem abba is, hogyan adhatom át a tudáso-

Kovács Béla „a két kedvenc Gyurijával” (Konrád György és Lakatos György)

mat. Az évek során kérdezték, hogy melyek a tanítási módszereim. Nagyon egyszerűek: jön a növendék, hozza a darabot, és foglalkozunk a művekkel, amennyit kell. Muzsikálunk... Abban a szerencsében is részem lehetett, hogy ebből négy évtizedből tizenöt évet a grazi főiskolán tölthettem. Úgy érzem, az őröngyalom segített abban, hogy mindig jókor legyek jó helyen. Éppen a növendékem, Várnai Bea diplomakonzertje zajlott, amikor az előttem ülő Pröhle Henrik megkérdezte, nem tudok-e valakit, aki elmenne Ausztriába tanítani... Így kezdődött. Persze meg kellett felelni a próbajátékon is, amelyen előttem nem más, mint a Wiener Philharmoniker szőlóklarinétosa játszott. No meg részt venni egy beszélgetésen az igazgatóval. Ebben is szerencsém volt, hiszen utazás előtt találkoztam egy régi kollégámmal, aki kiválóan beszél németül,

s eljött velem, hogy segítsen, tolmácsolásoljon... Nagyon fárasztó volt a folyamatos ingázás a két város között, azonban roppantul élveztem. Jó időben voltam ott. De ha már a védőangyalt említem, abban is része volt, hogy az Operaházba kerültem...

■ *Nagyon fiatal volt még akkoriban.*

– 19 éves. Hartai Ferenc, a fuvola-tanárunk még hetvenévesen is játszott az Operában, s amikor összefutottunk a főiskolán, megkérdezte, hogy miért nem voltam a dalszínházi próbajátékon, amelyen maga Tóth Aladár vágott a jelentkezők közül. Mivel senkit sem talált megfelelőnek, így Hartai azt mondta, elvisz hozzám. Rettenetes volt... Az igazgató mindent kritizált, szinte egy klarinét-órát adott nekem. A végére már romokban voltam, mert semmi nem volt Tóth Aladárnak úgy jó, ahogy csináltam... Amikor letör-

ten üldögéltem a folyosón, odajött Hartai és közölte, másnap be kell mennem az Operába, ösztöndíjasnak szerződöttetek – s egy év után aztán véglegesítettek is. Kiderült, Tóth Aladár csak arra volt kíváncsi, képes vagyok-e megcsinálni mindent, amit mond... S nagyon boldog voltam, hogy az együttes is hamar befogadott.’ Kis Kovács, akar jönni velünk sörözni?’ – kérdezték az előadás után, én pedig rettentően meg voltam tisztelve, hogy mehetek. Az Operaházban ismertem meg a feleségemet, Orosz Adélt is, 1962-ben házasodtunk össze. Később Székely Mihály segített minket lakáshoz jutni... Tényleg engem annyi szerencse ért!

■ *A zenekari munka mellett rendszeresen fellépett szólistaként is, kamarazeneesként is. Melyiké volt a főszerep?*

– Ez akkoriban is nagyban a lehető-

ségeken múltott. Abban az időben még nem volt olyan fejlett a fúvós kultúra, mint ma, így nagyon sok helyre hívtak szólózni, Győrtől Debrecenig. Ma már minden zenekarban kiváló muzsikusok ülnek, el tudják játszani a szólódarabokat is. Nekem egyébként mindig a kamarazene volt a szívem csücske. Főleg vonósnégyesekkel szerettem muzsikálni, ebből három is jutott nekem: a Tátrai, a Bartók és a Kodály Kvartett. Mindhárom társulattal sokat játszottam itthon és külföldön. Ez az együttműködés is különösen kezdődött, hiszen a Tátrai vonósnégyes mindig Hernád Ferencet hívta közreműködni, ő azonban 1956-ban emigrált. Viszont amikor a magyar együttesek valahol külföldön szerepeltek, akkor amikor csak lehetett, elment a koncertjeikre. Az egyik alkalommal Tátrai Vilmos megdorgálta: Te jól itt hagytál bennünket! Most kivel fogunk játszani? S mint utóbb megtudtam, ekkor ajánlott maga helyett engem. „Van a főiskolán egy Kovács nevű srác – válaszolta Tátrai Vilmos – próbáljátok ki, nem fogtok csalódní. „Nálam pedig egyszer csörgött a telefon, nagy meglepetésemre Tátrai Vilmos mutatkozott be, s megkérdezte, van-e kedvem Pécsen játszani velük. Természetesen volt... Banda Edénél tartották mindig a próbát, ahová én is hivatalos voltam. Sorban játszottam a tételeket, és mindig szépen mentünk tovább, ez már elég biztató volt. A pécsi koncertet követően aztán Tátrai hozott egy lapot, s megkért, írjam alá. Ennyi volt rajta csupán a szöveg: 'Nem csalódtunk.' Számomra ez jelentette a legnagyobb dicséretet.

■ *A Virtuózok műsorában Lugosi Dániel Ali az Ön kompozícióját adta elő, s a koncertprogramokban rendszeresen megtalálni a darabjait. Hogyan kezdődött a zeneszerzés?*

– El kell mondjam, meglepett, hogy a hangszeres pályafutásomnak közel

nem volt olyan visszhangja, mint amilyen a kompozícióknak... Előfordult, hogy Kínából érkezett e-mail, s azt kérdezték, én vagyok-e szerzője egy adott darabnak. A műveim a Távol-Keletre is eljutottak és sikert arattak. Mindez azzal kezdődött, hogy mindig szerettem improvizálni, és tanítás közben is folyton nálam volt a hangszer. A

„Nekem mindig a kamarazene volt a szívem csücske. Főleg vonósnégyesekkel szerettem muzsikálni.”

Rózsalovag az egyik kedvenc darabom, s elkezdtem annak az operának a motívumai alapján rögtönözni. A gyerekek felfigyeltek rá, kérték, írjam le nekik, olyan jó. Akkor kénytelen voltam bevallani, hogy ez az én alkotásom, és nem Richard Straussé. De leírtam... Nem vagyok nagy számítógépszakértő, de a kottagrafikát mára már remekül megtanultam. A komponálásban persze a klarinétiskola is nagy szerepet játszott. Noszogattak egyre többet, hogy kellene egy jó iskola, miért nem írom meg. A kollégák javasolták azt, hogy legyen a címe: Így tanítanak én, hiszen kezdőkkel sosem foglalkoztam. Éppen ezért hezitáltam a dolgon. De kaptam egy súlyos betegséget, s bár a védőangyalok itt is segítettek, a gyógyulásig azért több héten keresztül kellett feküdnöm. Addigra már bogarat ültettek a fülembbe, így unalmamban nekikezdtam az iskola megírásának. Hamar meg is jelent nyomtatásban, és külföldön is jó visszhangot kapott. Igyekeztem minél érdekesebb feladatokat adni a gyerekeknek. Ezt követően elkezdtem saját koncertdarabokat is komponálni, amikor készen voltam kilenccel, beadtam itthon az egyik kiadóhoz, de más-

fél évig nem történt semmi... Közben kaptam Hollandiából is hívást a kották miatt, s szinte ezzel egy időben egy németországi magyar kiadó is megkeresett. Vele dolgozom ma is. Májusban küldtem neki éppen a legújabb darabot, amivel most készültem el, De Falla Rövid élet című operájának balett betétjét írtam át klarinétra. Zeneszerzéssel, átíratokkal ma is szinte minden nap foglalkozom.

■ *Egy klarinétverseny is indult Békéscsabán, ami Önről lett elnevezve. S még különdíjat is felajánlott annak a résztvevőnek, aki a legjobban játssza el a kompozícióját... Két éve tartották az első megméretetést, lesz idén folytatás?*

– Ez csak a pénzen múlik...

Varga István kollégám kiváló szervező, ő minden nyáron tartott kurzust ebben a városban. Megismert Békéscsabán mindenkit, igazi szív-emberek élnek ott, akik a nemzetközi klarinétos verseny ötletét is nagy örömmel fogadták. Kicsit aggódtam, hányan jelentkeznek majd az elsőre, de a végén annyian szerettek volna részt venni a seregszemlén, hogy szükség volt elő meghallgatásra. Aztán majdnem annyi jelentkezőt kellett visszautasítanunk, mint ahányan bemutatathatták tudásukat. Kiváló zenészek jöttek, s ketten, megosztva nyerték el az első díjat. Nagyon örültem ennek a versengésnek, mert mindenki remekül érezte magát, szép produkcióknak tapsolhattak az érdeklődők. Izgalmas előadásokban hallhattam vissza a darabjaimat. Bízom benne, hogy lesz folytatás, ha nem is ebben az évben, de hamarosan.

Nagyon sok szeretetet és erőt kaptam a születésnapjaim köszöntésektől, amelyet a növendékeim szerveztek a Zeneakadémián, illetve az Operaház Székely Bertalan termében. Bizony nehéz ezt a hosszú 80 évet felidézni, de a kollégáim és a növendékeim szerint innen már csak 20 kell a százig!

R. Zs.